

OVERSIGT OVER INDSATSER

– opfølgning på anbefalinger fra Region Hovedstadens kræftplan 2020 / 2021

Indhold

Tidlig opsporing og hurtig diagnostik.....	2
Udredning og behandling	6
Opfølgning i forbindelse med kræft.....	8
Palliation.....	13
Tværgående temaer.....	19

Tidlig opsporing og hurtig diagnostik (del 2)

Anbefaling	Beskrivelse	Status																																						
Anbefaling 1: Regionen sikrer tilgængelige og effektive tilbud, så patienter med symptomer på alvorlig sygdom, der kan være kræft, kan tilbydes hurtig udredning og diagnostik.	Brug af de diagnostiske enheder Der er de seneste tre år sket en stigning i antallet af patienter, der henvises til det diagnostiske pakkeforløb i Region Hovedstaden. Det diagnostiske pakkeforløb varetages af regionens diagnostiske enheder, og stigningen viser således, at der er et øget brug af de diagnostiske enheder.	Følges løbende via den nationale kræftmonitorering																																						
	<table><tr><th>År</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr><tr><td>Antal henvisninger</td><td>3.782</td><td>4.584</td><td>4.882</td></tr></table>		År	2019	2020	2021	Antal henvisninger	3.782	4.584	4.882																														
	År		2019	2020	2021																																			
	Antal henvisninger		3.782	4.584	4.882																																			
	Data for Region Hovedstaden fra januar 2020 viste, at der var en betydelig forskel på, hvor mange patienter de praktiserende læger der henviste til regionens fire diagnostiske enheder. Blandt andet viste tallene, at en stor andel af de praktiserende læger, som ikke henviste patienter til de diagnostiske enheder.																																							
Nyeste data viser, at der er overordnet sket en stigning i andelen af praktiserende læger, der har henvist til de diagnostiske enheder. I 2018 havde 76 % henvist, mens det i 2021 var 83,5 %.																																								
Antal patienter henvist pr. praktiserende læge <table><caption>Estimated data for 'Antal patienter henvist pr. praktiserende læge'</caption><thead><tr><th>Antal gange</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th></tr></thead><tbody><tr><td>0 gange</td><td>250</td><td>200</td><td>220</td><td>190</td></tr><tr><td>1-2 gange</td><td>250</td><td>210</td><td>200</td><td>210</td></tr><tr><td>3-4 gange</td><td>280</td><td>280</td><td>280</td><td>290</td></tr><tr><td>5-6 gange</td><td>150</td><td>210</td><td>210</td><td>170</td></tr><tr><td>7-8 gange</td><td>50</td><td>80</td><td>130</td><td>150</td></tr><tr><td>9-10 gange</td><td>30</td><td>30</td><td>40</td><td>70</td></tr><tr><td>11+ gange</td><td>30</td><td>40</td><td>60</td><td>80</td></tr></tbody></table>	Antal gange	2018	2019	2020	2021	0 gange	250	200	220	190	1-2 gange	250	210	200	210	3-4 gange	280	280	280	290	5-6 gange	150	210	210	170	7-8 gange	50	80	130	150	9-10 gange	30	30	40	70	11+ gange	30	40	60	80
Antal gange	2018	2019	2020	2021																																				
0 gange	250	200	220	190																																				
1-2 gange	250	210	200	210																																				
3-4 gange	280	280	280	290																																				
5-6 gange	150	210	210	170																																				
7-8 gange	50	80	130	150																																				
9-10 gange	30	30	40	70																																				
11+ gange	30	40	60	80																																				

	Data vil de blive brugt i kvalitetsklyngerne med henblik på dialog om bl.a., hvorfor nogle praktiserende læger ikke henviser til de diagnostiske enheder. På baggrund af viden fra klyngerne vil administrationen ved behov iværksætte relevante indsatser.	Forventes ibrugtaget i klynger i efterår/vinter 2022
	Bedre tilbud til patienter med vage symptomer Mange kræftpatienter starter med at have vage symptomer, som ikke opfylder kriterierne for at blive henvist til en kræftpakke. Derfor er det vigtigt, at almen praksis har gode muligheder for at henvise til relevant billeddiagnostik, når de som led i deres udredning har behov for at udelukke, at der kan være tale om kræft eller anden alvorlig sygdom. Region Hovedstaden har derfor sammen med de andre regioner fastsat, hvilke billeddiagnostiske undersøgelser almen praksis skal kunne henvise direkte til for patienter med vage symptomer, hvor alvorlig sygdom ikke kan udelukkes (såkaldte 'gruppe 3 patienter'). Derudover skal der sikres kort ventetid til disse patienter, og regionen skal derfor bestræbe sig på at give almen praksis svar inden for 3 uger (som rettesnor).	Igangsat pr. 1. juli 2022
	Informationsindsats med henblik på at øge synligheden om regionens tilbud Der informeres løbende i PraksisNyt og på sundhed.dk til de praktiserende læger om regionens tilbud relateret til hurtig udredning og diagnostik fx gruppe 3 patienter. Derudover bidrager praksiskonsulentordningen med at sikre den nyeste viden om kræft og skaber mulighed for erfaringsdrøftelser mellem almen praksis og hospitalerne. I regionen er der i dag ansat fire praksiskonsulenter i forhold til onkologi og palliation. Der er desuden nationalt etableret et 3-årigt projekt med et vidensnetværk for almen praksis, der har fokus kvalitetsudvikling særligt på kræftområdet.	Løbende
	Tilbud til patienter, der får afkræftet en kræftdiagnose Hvis patienter får afkræftet en kræftdiagnose i en af de diagnostiske enheder, skal patienten ved behov henvises til videre udredning. Det kan fx være i en af regionens medicinske fællesambulatorier, som er målrettet patienter med uspecifikke symptomer på alvorlig sygdom, hvor der ikke er kræft. Formålet er med fællesambulatorierne er at sikre hurtig ambulant udredning og behandling samt give patienterne et koordineret forløb på tværs af specialer og på tværs af sektorer.	Er etableret

Anbefaling 2: Regionen styrker den fælles, tværsektorielle læring med almen praksis om tidlig opsporing af kræft gennem en bedre og mere systematisk brug af data og dialog om patientforløb.	Evaluering af specialistrådgivningsfunktion Regionen vil følge op på en intern evaluering fra 2017 af specialistrådgivningsfunktionen ved at undersøge i hvilke grad almen praksis benytter og har kendskab til funktionen, der tilbydes inden for 11 kræftformer/områder. Den skal danne grundlag for relevante forbedringstiltag.	Ikke planlagt
	Uddannelse af almen praksis i tidlig diagnostik af kræft Regionen skal efter planen afholde en uddannelsesdag i november 2022 med deltagelse af 200 læger, uddannelseslæger og praksispersonale. En af sessionerne vil omhandle tidlig diagnostik af kræft og en anden vil omhandle diagnostiske udfordringer.	Planlagt (nov. 2022)
	Undersøgelse af almen praksis' oplevelser af samarbejdet med hospitalerne samt kortlægning af hospitalernes tilbud Undersøgelsen viste bl.a., at de almen praksis i rimelig grad er tilfredse med hospitalernes understøttelse og med samarbejdet. Tilfredsheden varierer på tværs af hospitalerne.	Rapport fra primo 2022
	Læring gennem audits af henvisninger og epikriser i almen praksis I Region Hovedstaden gennemført audits af henvisninger og epikriser mellem almen praksis og hospitalerne i 2021 og 2022. Resultaterne herfra giver blandt andet indblik i nogle af årsagerne til tilbagehenvisninger til almen praksis og er således et dialogværktøj mellem almen praksis og hospitalerne. Rapporten for 2022 viste blandt andet, at 27 pct. af de afviste henvisninger til kræftpakkerne skyldes manglende undersøgelsesresultater og 21 pct. henvisning til den forkerte afdeling.	Udarbejdet i 2021 og 2022
	Læring i kvalitetsklynger i almen praksis og i de decentrale efteruddannelsesgrupper (DGE) Der er udarbejdet fire klyngetilbud på kræftområdet, som omhandler: • Henvisninger til diagnostiske enheder • Kræftudredning i almen praksis • God opfølgning efter kræft • Tidlig palliativ indsats i praksis De vil i efteråret blive tilbudt til de praktiserende læger via kvalitetsklyngerne. Arbejdet i klyngerne vil give de praktiserende læger mulighed for at have dialog om variationer i den faglige tilgang til kræftpatienter. Derudover er der også mulighed for længer i de decentrale efteruddannelsesgrupper (DGE), som i øjeblikket to tilbud på kræftområdet: • Palliativ behandling i almen praksis og brug af tryghedskassen • Kræftopfølgning i almen praksis	Efterår 2022

	Der er nedsat en arbejdsgruppe med de fem regioner, Sundhedsdatastyrelsen og Sundhedsstyrelsen, som har fokus på tilbagehenvísninger på kræftområdet. Det er i den forbindelse blevet besluttet, at de fem regioner skal gennemføre en registrering af tilbagehenvísninger (over tre uger) for det diagnostiske pakkeforløb samt lungekræftpakken. Opgørelsen kan give et øjebliksbillede af årsagerne til tilbagehenvísninger.	Efterår 2022
Anbefaling 3: Regionen understøtter, at der er en høj tilslutning til de tre nationale screeningsprogrammer på kræftområdet.	Tilbud om HPV hjemmetest (screening for livmoderhalskræft) En HPV hjemmetest er et centralt tiltag i indsatsen for, at flere socialt udsatte grupper, der af den ene eller anden årsag ikke kommer til lægen, får taget en screeningsprøve. Tilbuddet om hjemmetest er – udover at være et tilbud til kvinder, der gennem flere år ikke har en registreret prøve - udbredt til en række specifikke grupper af kvinder fx, som har en fysisk funktionsnedsættelse og eller psykisk sygdom. Region Hovedstaden har senest implementeret Sundhedsstyrelsens anbefaling omkring tilbud af selvopsamlet prøve allerede ved udsendelse af 2. rykker i screeningsprogrammet, hvor kvinderne således sammen med rykkeren får tilsendt en hjemmetest. Tilbuddet om hjemmetest ved 2. rykker blev implementeret i marts 2022. HPV hjemmetesten er udarbejdet i forskellige sprogversioner.	Igangsat
	Oversættelse af information Region Hovedstaden har fire videoer på henholdsvis bosnisk, farsi, arabisk og somali, som forklarer baggrunden for livmoderhalskræftscreening, og hvordan den foregår.	Anvendes
	Undersøgelse af årsager til manglende deltagelse (screening for tarmkræft) En Ph.d.-studerende på Bispebjerg Hospital har lavet et lille studie med personer i tarmkræftscreeningsprogrammet, der ikke har indsendt en afføringsprøve ved den seneste runde i screeningsprogrammet. Undersøgelsen vil øge viden om de grupper, som fravælger at deltage i screeningsprogrammet og kan dermed bidrage til indsatsen mod ulighed i screeningsprogrammet.	Offentliggøres ultimo 2022 / primo 2023
	Undersøgelse af deltagelse (screening for brystkræft) Region Hovedstaden har i 2021 udarbejdet et registerstudie af karakteristikkene af deltagere og ikke-deltagere i brystkræftscreeningsprogrammet. Her blev det bl.a. konkluderet, at etnicitet, beskæftigelse og uddannelsesniveau har betydning for deltagelse i screeningsprogrammet.	Er gennemført

Udredning og behandling (del 1)

Anbefaling	Beskrivelse	Status
Anbefaling I: Den nuværende organisering af den medicinske kræftbehandling med tre selvstændige onkologiske afdelinger på Rigshospitalet, Herlev og Gentofte Hospital og Nordsjællands Hospital fastholdes.	Da forslaget omhandlede, at organiseringen af den medicinske kræftbehandling skulle fastholdes, førte anbefalingen ikke til ændringer og er således implementeret.	Implementeret
Anbefaling II: Den medicinske kræftbehandling af bugspytkirtelkræft på henholdsvis Nordsjællands Hospital og Herlev og Gentofte Hospital samles på Herlev og Gentofte Hospital.	Den medicinske behandling blev samlet på Herlev og Gentofte Hospital i juli 2021.	Implementeret
Anbefaling III: Der igangsættes et arbejde med inddragelse af relevante hospitaler og sundhedsfaglige råd med henblik på etablering af et regionalt videnscenter for medicinsk behandling af bugspytkirtelkræft på Herlev og Gentofte Hospital.	Videnscentret er blevet etableret.	Implementeret

Anbefaling IIII: Regionens hæmatologiske afdelinger på henholdsvis Herlev og Gentofte Hospital og Rigshospitalet samles til én afdeling på Rigshospitalet.	De to afdelinger blev organisatorisk sammenlagt pr. 1. november 2020 og blev fysisk sammenlagt på Rigshospitalet 15. januar 2022.	Samlet pr. 1. november 2020
Anbefaling V: Der igangsættes et arbejde med inddragelse af relevante hospitaler og sundhedsfaglige råd om en mulig dannelse af et regionalt bækkenkirurgisk center.	Der er dialog mellem Rigshospitalet og Herlev og Gentofte Hospital om mulighederne for et samarbejde på området.	Ikke implementeret

Opfølgning i forbindelse med kræft (del 2)

Anbefaling	Beskrivelse	Status
Anbefaling 4: Regionen sikrer en systematisk og tidlig dialog mellem sundhedspersonale, kræftpatienter og eventuelle pårørende med henblik på at identificere den enkelte patients ønsker og behov og udarbejde en individuel opfølgningsplan, der til alle tider kan tilgås af borgeren.	Amager og Hvidovre Hospital Gastroenheden afholder ambulante samtaler med patient og pårørende i forbindelse med kræftudredning og efter kirurgisk behandling for kræft. Afdelingen har ansat kræftkoordinerende sygeplejersker, som deltager i denne kommunikation.	Igangsat
	Nordsjællands Hospital Der er igangsat et projekt med Center for Patientinddragelse om fælles beslutningstagning med henblik på at ambulante tilbud kan tilrettelægges individuelt i forhold til, hvad der er vigtigt for patienten.	Igangsat
	Herlev og Gentofte Hospital På Klinik for Senfølger implementeres beslutningsstøttværktøjer fuldt ud i løbet af 2023. Derudover pågår der et arbejde med at analysere data fra senfølgeklinikken, som vil kunne bruges til beslutningsstøtte. Klinikken er i samarbejde med Amager og Hvidovre Hospital ved at starte en senfølgeklinik på Amager og Hvidovre Hospitals, hvor det bl.a. er planen, at de to afdelinger sammen vil lave dataindsamling til fremtidige forskningsprojekter.	Igangsat
	Herlev og Gentofte Hospital Alle patienter med gynækologisk kræft tilbydes rehabiliteringssamtale ved ambulant kontrol efter fire måneder. Derudover tilbydes de en telefonisk rehabiliteringssamtale ca. fire uger efter operation.	Igangsat
	Rigshospitalet Patient med hoved- og halskræft og deres pårørende deltager på MDT konferencer, hvor der tages beslutning om behandling. Det vil blive implementeret, at der sker en systematisk screening af patienterne i forhold til sårbarhed, prognostisk gruppering og præference i relation til MDT-konferencerne.	Pilotperiode i efteråret 2022 – implementering i forår 2023
	Rigshospitalet På Afdeling for Urinvejskirurgi igangsættes der præhabiliteringsindsatser 14 dage før operation med hensyn til KRAM faktorer bl.a. træningsprogram, kostvejledning samt information fra læge, sygeplejerske og fysioterapeut omkring operationen og postoperative forhold. Indsatsen ønskes udvidet til bl.a. også at omfatte forebyggelse af senfølger.	Igangsat i april 2022
	Rigshospitalet På Afdeling for Kvindesygdomme planlægges patienternes forløb af én af afdelingens patientkoordinatorer i tæt dialog med patienter og eventuelle pårørende. Alle patienter opereret for gynækologisk kræft tilbydes i relation til udskrivelsen en genoptræningsplan.	Igangsat i ultimo 2021

	Derudover får patienterne en rehabiliterende telefonsamtale med en sygeplejerske fire uger efter det kirurgiske indgreb med henblik på afdækning af patienternes individuelle behov. Patienterne hjælpes med henvisning til kommunale rehabiliteringstilbud eller hjælpes videre med andre problematikker.	
	Rigshospitalet På Afdeling for Kvindesygdomme vil patienter blive tilbudt en systematisk, indledende sygeplejevurdering ved 1. ambulante besøg. Formålet er at sikre dialog med patienter og pårørende om behov, der har betydning for deres behandlings- og opfølgingsforløb. Den indledende sygeplejevurdering skal ligeledes sikre et sammenhængende patientforløb i overgangen mellem afdelingens forskellige afsnit og eventuelt i overgang til onkologisk efterbehandling. Patienter, der vurderes særligt sårbare, tilbydes telefonisk opfølgning med en sygeplejerske forud for operation.	Forventes implementeret ultimo 2022
	Herlev og Gentofte Hospital Videnscenteret vil have fokus på helhedsorienteret rehabilitering for patienter i onkologisk regi i samarbejde med Afdeling for Fysioterapi og Ergoterapi, hvorfra klinisk forskning kan bedrives tværfagligt med det overordnede formål at generere og implementere nyt viden om rehabilitering med fokus på effekt og overførbare. Særlige fokusområder for centret vil være identifikation af patienter med særlige behov, inddragelse af patienter og pårørende og tværsektorielt samarbejde.	September 2022
	Herlev og Gentofte Hospital Afdeling for Kræftbehandling har etableret en rehabiliteringsgruppe med ressourcepersoner og rehabiliteringskonsulenter, som har fokus på dataindsamling i forhold til behovssamtaler med udgangspunkt i skemaet 'støtte til livet med kræft'. Ønsket er at få overblik over, om afdelingen får afholdt samtalerne samt, hvor mange patienter, der siger ja og nej til de tilbudte muligheder.	Etableret
	Herlev og Gentofte Hospital Afdeling for Kræftbehandling anvender behovsvurdering ved sygeplejesamtaler ved hjælp af arket "støtte til livet med kræft". Samtalen afholdes i starten af behandlingsforløbet, ved behandlingsskift, i afslutning af forløbet og ved behov. Samtalerne suppleres med opfølgning i forbindelse med lægesamtale/opfølgningssamtale. Igennem støtte til livet med kræft har patienter og pårørende mulighed for systematisk forberedelse til samtale med sygeplejerske om rehabilitering og palliation.	Igangsat
Anbefaling 5: Regionen indgår i et samarbejde med kommuner og almen praksis om en højere og mere ensartet kvalitet i opfølgningen i forbindelse med	Planområde Nord Regionens tre onkologiske afdelinger afholdte i efteråret 2021 en temaeftermiddag for samarbejdspartnere i kommunerne i planområde nord med henblik på at etablere et netværk om bedre samarbejde og mere sammenhængende forløb. På den baggrund blev der etableret et rehabiliteringsnetværk i planområde nord vedrørende rehabilitering og senfølger, hvor der samarbejdes på tværs af hospitaler og med kommuner samt praktiserende læger. Formålet er bl.a. sparring og understøttelse af systematisk kvalitetsudvikling. Der har også været afholdt en opfølgende temadag i foråret 2022.	Etableret

kræft for at sikre, at flere borgere oplever at få den nødvendige hjælp og støtte, når behovet opstår.	Nordsjællands Hospital Nordsjællands Hospital har modtaget penge fra regionens pulje BYG-BRO til et tværsektorielt projekt i samarbejde med to kommuner om indsatsen om patienter med senfølger. Formålet er kompetenceudvikling målrettet fysioterapeuter i kommunen og sygeplejersker i kommunen og på Nordsjællands Hospital, som skal sikre, at patienterne oplever kontinuitet og ensartet fokus på rehabilitering.	Opstartes i efteråret 2022
	Planområde Midt Afdeling for Kræftbehandling holder månedlige informationsmøder 'Når kræften rammer hverdagen' i samarbejde med planområde Midt og Kræftens Bekæmpelse. Informationsmødet er målrettet både patienter og pårørende som en hjælp til at navigere i tilbud samt om, hvor man kan henvende sig ved behov for hjælp og støtte i forbindelse med sygdoms- og efterforløbet.	Afholdelse løbende
	Herlev og Gentofte Hospital Teamet for kræftrehabilitering på Afdeling for Kræftbehandling på Herlev og Gentofte Hospital har løbende dialog med koordinatore i samarbejdskommuner for at sikre en god kommunikation på tværs af sektorer og en glidende overgang for patienter og pårørende.	Etableret
	I samarbejde med kommunerne i planområde Midt planlægges en temadag i efteråret med fokus på medicinsk- og kirurgisk kræftbehandling, kommunernes rehabiliteringstilbud m.m. Formålet er at løfte kompetencerne på tværs og for at sikre vidensdeling.	Planlægges efterår 2022
	Rigshospitalet Patienter med hoved- og halskræft systematisk vurderet deres behov for symptomhåndtering og rehabilitering ved tre samtaler med en sygeplejerske efter operation. Samtalerne inddrager pårørende, hvis patienten ønsker det. Ved behov henvises patienten til kommunal genoptræning og rehabilitering.	Praksis siden 2016
	Det påtænkes at udvide ovenstående med en præ-operativ vurdering med henblik på forbedring før operation samt en samtale længere tid efter operation (ca. 6 måneder) i forhold til yderligere behov for rehabilitering og tidlig forebyggelse af senfølger.	Forventes opstartet i efteråret (den postoperative vurdering)
	Amager og Hvidovre Hospital I Gastroenheden er der etableret et tværsektorielt og -fagligt forum mellem kræftkoordinatorer i kommunerne og de koordinerende kræftsyegeplejersker på hospitalet. I dette forum drøftes tilbud til patienter/borgere ligesom der sker en kontinuerlig vidensdeling inden for kræftrehabilitering.	Igangsat
	Palliativ Enhed arbejder for at udbrede kendskabet til basal palliation i almen praksis (se anbefaling 4).	
	Rigshospitalet Der er etableret et tværfagligt rehabiliteringsambulatorium, som afdækker, diagnosticerer og behandler hoved- og halskræftpatienters senfølger efter operation.	Igangsat

Anbefaling 6: Regionen styrker patienternes mulighed for systematisk og helhedsorienteret støtte til livet med senfølger i forbindelse med kræft og vil blandt andet se på muligheder for en styrket organisering af hospitalernes indsats på senfølgeområdet med fokus på at sikre højere kvalitet og et helhedsorienteret syn på patienternes fysiske, psykiske og sociale funktioner og livskvalitet.	Herlev og Gentofte Hospital) Klinik for Senfølger for tyk – og endetarmskræft blev etableret i 2020 som et pilotprojekt, der i forbindelse med budget 2022 blev forlænget med et år. I klinikkens sikres et systematisk arbejde med senfølger. Med budget 2023 er der blevet afsat midler til at klinikken udvides til at være et regionsdækkende tilbud til alle regionens patienter med tyk- og endetarmskræft. Klinikken er i samarbejde med Amager og Hvidovre Hospital ved at opstarte en senfølgeklinik for samme patientgruppe.	Igangsat
	Amager og Hvidovre Hospital Gastroenheden har etableret et senfølgeambulatorium og er i gang med at opstarte et samarbejde med Herlev og Gentofte Hospital og deres regionale funktion på området i forhold til systematisk screening og opfølgning af relevante patienter.	Igangsat
	Herlev og Gentofte Hospital Information, vejledning og behandling af senfølger har i mange år været en del af det onkologiske patientforløb, som understøttes systematisk med patientundervisning og forskellige arrangementer for patienter og pårørende. I forbindelse med implementeringen af forløbsprogrammet for rehabilitering og palliation har hospitalet lagt yderligere vægt på systematikken i, at patienter får vejledning i rehabilitering under deres konsultationer i afdelingen. Der er ansat to rehabiliteringssygeplejersker i Afdeling for Kræftbehandling.	Løbende
	Diagnosespecifik patientundervisningsforløb (Herlev og Gentofte Hospital) Der afholdes diagnosespecifikke undervisning for patienterne, hvor information og samtaler om senfølger er en del af forløbet. Dette afholdes på seks afdelinger og er fx for patienter med prostatakræft, underlivskræft og modermærkekræft.	Løbende
	Immunotoxicitetsenheden (Herlev og Gentofte Hospital) Afdeling for Kræftbehandling har etableret en enhed til særlig opfølgning af patienter med bivirkninger efter immunterapi.	Etableret
	Patientundervisning (Rigshospitalet) Patienter med hoved- og halskræft modtager tilbud om patientundervisningsdag ca. 2 måneder efter operation. Undervisningen adresserer tegn på recidiv, synke-, enærings- og taleproblemmer samt psykiske symptomer efter kræftsygdom. Der er mulighed for at tilgå undervisningsvideoer via afdelingens hjemmeside.	Etableret i 2018
	Sygeplejeambulatorium (Rigshospitalet) Der er etableret et sygeplejeambulatorium, hvor der systematisk tilbydes opfølgningssamtaler i to år efter kræftkirurgi for patienter med kræft i bugspytkirtlen, galdegang, spiserør eller mavesæt. Der er fokus på senfølger, psykisk støtte og behov for kommunal støtte til generel rehabilitering og social støtte.	Etableret

	Støttetilbud (Rigshospitalet) På Afdeling for Kvindesygedomme er der en række støttetilbud til patienter, der ikke skal videre i onkologisk behandling. Der er et 2 timers opfølgningskursus, som planlægges ca. 6-8 uger efter behandling, og som har fokus på patienternes udfordringer. Der tales om senfølger efter kræftbehandling. Derudover tilbydes GEB (Guidet Egen Beslutning) tilbydes af specialuddannede sygeplejersker til de patienter, der har særligt behov for hjælp til støtte til livet efter kræft. Der tilbydes også sexologiske samtaler. Der er også etableret et åbent sygeplejeambulatorium, hvor alle patienter kan få en tid til enten et fysisk eller omsorgsopkald. Ambulatoriet er åbent alle dage.	
--	---	--

Palliation (del 2)

Anbefaling	Beskrivelse	Status
Anbefaling 7: Regionen vil i organiseringen af den specialiserede palliation tage udgangspunkt i en nærhed til specialer såsom onkologi, hæmatologi eller andet relevant speciale, og kapaciteten skal tilpasses behovet.	Herlev og Gentofte Hospital Herlev og Gentofte Hospital har igangsat en undersøgelse, der i efteråret skal komme med anbefaling til, hvor den specialiserede palliation fremadrettet skal organiseres på hospitalet. De øvrige hospitaler oplyser, at specialiseret palliation er organiseret under et relevant speciale.	Igangsat
	Der er iværksat et arbejde på Herlev og Gentofte Hospital, hvor en arbejdsgruppe med udgangen af september 2022 forventes at anbefale, hvor afsnittet for Lindrende Behandling fremadrettet skal placeres organisatorisk på hospitalet – herunder muligheder for at udvide sengekapaciteten ved en intern flytning af "palliative" senge fra stamafdelinger til afsnittet for Lindrende Behandling. Der er bekendt ikke for nuværende bevilliget midler hertil fra regionens side – eller i forbindelse med anbefalingerne i den regionale kræftplan, hvor palliation er et af hovedtemaerne.	Igangsat
Anbefaling 8: Regionen vil arbejde for, at livstruet syge patienter på både basalt og specialiseret niveau på hospitalerne systematisk får vurderet deres palliative behov ud fra viden om patientens oplevede helbredstilstand og livskvalitet.	Støtte til livet med kræft Der arbejdes på at gøre vurderingsskemaet "Støtte til livet med kræft" tilgængeligt i Sundhedsplatformen. Der er efterfølgende et arbejde i systematisk at sikre tidlig/løbende vurdering af palliative behov for alle kræftpatienter med palliative behov. For patienter med anden diagnose med kræft, i første omgang nyre-, hjerte- og lungepatier, arbejdes der i regi af Sundhedsdatastyrelsen på at udarbejde vurderingsskemaer til vurdering af palliative behov. Vurderingsskemaerne er i pilottest og forventes klar til brug ved udgangen af 2022.	I proces
	Amager og Hvidovre Hospital Palliativ Enhed arbejder på at udbrede kendskabet til basal palliation på hospitalets stamafdelinger, så dette aspekt udover rehabilitering også inddrages i den afsluttende samtale med patient og evt. pårørende, skulle behandlingen ikke være kurativ. Almen praksis er en vigtig samarbejdspartner, og enheden drøfter løbende området med deres praksiskoordinator, så kendskabet til basal palliation også udbredes her.	Igangsat
	Læger og sygeplejersker fra palliativt afsnit underviser på øvrige sengeafsnit i brugen af screeningsredskab til vurdering af palliative behov samt udbreder den palliative tilgang på hospitalets sengeafdelinger. Herudover er der ved at blive etableret et	Igangsat

	samarbejde mellem palliativt afsnit og gastroenheden med henblik at sikre, at palliative behov på gastroenheden vurderes og relevante indsatser igangsættes.	
	Bispebjerg og Frederiksberg Hospital I Abdominalcenter K understøtter afdelingens palliative sygeplejersker det på det basale niveau. I Geriatrik og Palliativ Afdeling arbejdes der med to konkrete indsatser, der knytter sig til anbefalingen: <i>Systematisk vurdering af kræftpatienters behov for palliativ indsats med brug af livskvalitetsspørgeskemaet EORTC-QLQ-C15.</i> Spørgeskemaet EORTC besvares på veldefinerede tidspunkter i forløbet. Spørgeskemaet fungerer som dialogstøtte og anvendes til planlægning og koordinering af den palliative indsats. Målgruppen er alle kræftpatienter, som modtager specialiseret, palliativ indsats i Palliativt Afsnit. <i>Udbredelse af en mere systematisk brug af livskvalitetsspørgeskemaet EORTC-QLQ-C15 hos kræftpatienter på Bispebjerg og Frederiksberg Hospital.</i> Formålet er at arbejde for implementering af en systematisk brug af EORTC-skemaet mhp. identifikation af behov for palliativ indsats hos kræftpatienter på hospitalet. Det bør i henhold til Sundhedsstyrelsens anbefalinger anvendes systematisk i både primær- og sekundærsektor hos alle patienter med livstruende sygdom, herunder kræftpatienter. Målgruppen er tværfagligt sundhedspersonale på BFH, som yder basal, palliativ indsats til patienter med livstruende sygdom, herunder kræftpatienter. Palliativt Afsnit er tovholder på initiativet, som kombinerer undervisning i og netværksbaseret samarbejde om palliation. Initiativet blev iværksat i 2021 og fortsætter indtil videre.	I proces Igangsat Igangsat
	Herlev og Gentofte Hospital Der sikres kontinuerligt oplæring af personale på hospitalet i basispalliation fra Enheden for Lindrende Behandling. Dette sker ikke organiseret, men gennem etablering af MDT i de specialer, som efterspørger det. Der kunne med fordel etableres et udgående team (læge/sygeplejerske) på hospitalet, der systematisk kunne deltage i tavlemøder, morgenkonferencer og lign. med formål at identificere patienter med palliative behov, basale såvel som specialiserede. Teamet kunne følge op på tilsyn og iværksatte indsatser samt give kollegial sparring og vejledning i de respektive specialer.	I proces

	Nordsjællands Hospital Nordsjællands hospital har gennem de sidste par år organiseret sig om en fælles indsats til alle typer af patienter med basale og specialiserede palliative behov. Herunder udviklet en fælles rammemodell for konkrete indsatser, screeningsredskaber (SPICT & EORTC-palliation) med mere. I 2021/22 har der været gennemført et kompetenceudviklingsprojekt på tværs af 2 afdelinger (forskellige kulturer) på Nordsjællands hospital finansieret af midler fra uddannelsesrådet i region H. Evalueringen er i skrivende stund næsten tilendebragt. 3 afdelinger på Nordsjællands hospital har deltaget i afprøvningen af PRO Palliation-værktøj for Sundhedsdatastyrelsen i 21/22.	Igangsæt
	Rigshospitalet Afdeling for Øre-, Næse og Halskirurgi og Audiologi Afdeling ønsker at iværksætte en indsats, hvor patienter får vurderet deres palliative behov. Der dannes et team bestående af to læger og to sygeplejersker med særlige kompetencer i palliation. To læger har været på kursus i palliation og en sygeplejerske har specialuddannelsen i kræftsygepleje med særlig viden og erfaring indenfor palliation. Initiativet ønskes igangsæt i efteråret 2022.	I proces
Anbefaling 9: Region Hovedstaden vil – gerne i samarbejde med repræsentanter fra kommuner, almen praksis og hospice – præcisere og uddybe de nationale henvisningskriterier til specialiseret palliation.	Behov for præcisering af nationale henvisningskriterier til specialiseret palliation Danske Regioner og Sundhedsstyrelsen er gjort opmærksom på behovet for en udbygning og præcisering af de nationale henvisningskriterier til specialiseret palliation. Det er anbefalet, at der på nationalt niveau indbydes til dette arbejde.	Ikke igangsæt
	Nordsjællands Hospital Erfaringerne fra Nordsjællands hospital er, at henvisningskriterierne for specialiseret palliation opleves som diffuse og for svære at forstå for klinikere i de respektive afsnit. Det samme gør sig gældende for henvisning til hospice. I onkologisk og palliativ afdeling er der derfor i 2022 igangsæt et ledelsesprojekt med fokus på at gøre henvisningskriterier mere eksplicitte og forståelige for klinikere i de respektive afdelinger på hospitalet. I den forbindelse arrangeret en opfølgende temaeftersmiddag på hospitalet i efteråret 2022.	Igangsæt
Anbefaling 10: Regionen vil skabe bedre rammer for, at patienter, der ønsker det, kan blive længst muligt i eget hjem. Personalet skal sikres	Tilbud om kompetenceudvikling vedrørende støtte til livet med kræft Der har i regi af Center for HR og Uddannelse været etableret kompetenceudvikling i "Støtte til livet med kræft". Det er ved at blive undersøgt, om kurset fortsat udbydes og i hvilken form. Herunder hvilke justeringer der kan være behov for samt, om der større fokus på tværsektoriell tilslutning til kurset. Det er endvidere ved at blive undersøgt hvilke muligheder, der for nuværende er for at dele oplysninger, så det kan konkretiseres, hvad der fremadrettet er brug for samt mulighederne.	Igangsæt
		I proces

kompetencer til at tage samtalen med patienterne/borgerne, og der skal være bedre muligheder for at dele oplysninger om patienternes ønsker på tværs af sektorer.	Bispebjerg og Frederiksberg Hospital De kliniske afdelinger har et tæt samarbejde med Palliativt Afsnit, og fx i Neurologisk Afdeling N kan Palliativt Afsnit overtage forløb med hjemmebesøg ved behov. Desuden samarbejder fx Neurologisk Afdeling N med hjemmeplejen i kommuner, og tilbyder rådgivning ved behov, så patienter kan blive længst muligt i eget hjem. Geriatrisk og Palliativ Afdeling arbejder med flere konkrete indsatser, der knytter sig til anbefalingen jf. nedenstående. <i>Undervisning i palliation til tværfagligt sundhedspersonale</i> Formålet er at skabe et generelt vidensløft hos sundhedspersonale i den basale, palliative indsats på hospitalet herunder styrke kompetencer i forhold til kommunikation og Advance Care Planning. Målgruppen er tværfagligt sundhedspersonale på BFH, som yder basal, palliativ indsats til patienter med livstruende sygdom, herunder kræftpatienter. Palliativt Afsnit er tovholder på initiativet, som kombinerer undervisning i og netværksbaseret samarbejde om palliation. Initiativet blev iværksat i 2021 og fortsætter. <i>Styrkelse af det tværgående samarbejde om palliation</i> Formålet er at arbejde for, at den palliative indsats ydes på lavest mulige effektive omsorgs- og behandlingsniveau, herunder at sikre at patienter så vidt muligt opholder sig i eget hjem i den sidste del af livet, hvis dette er patienternes ønske. Indsatsen sker via et styrket samarbejde mellem basalt og specialiseret niveau på BFH. Der arbejdes for en højere grad af koordinering af forløbene via telefonisk rådgivning og tilsynsfunktion fra Palliativt Afsnits tværgående sygeplejerske og lægelige specialister i palliativ medicin. Målgruppen er tværfagligt sundhedspersonale på BFH, som yder basal, palliativ indsats til patienter med livstruende sygdom, herunder kræftpatienter. <i>Etablering af mulighed for intravenøs behandling uden for hospital</i> Formålet er at etablere mulighed for at egnede patienter med behov for intravenøs antibiotisk behandling eller intravenøs væsketerapi kan behandles i eget hjem via en samarbejdsaftale med kommunal hjemmesygepleje og Bispebjerg og Frederiksberg Hospital. Målgruppen er patienter, som vurderes egnede til intravenøs behandling uden for hospital. Hospitalet er repræsenteret ved Geriatrisk og Palliativt Afdeling i samarbejde med Københavns og Frederiksberg Kommuner. Der foreligger en aftale foreligger, og arbejdsgangene er under udvikling og afprøvning. Tilbuddet forventes fuldt realiseret i løbet af 2022.	Igangsæt
--	--	-----------------

	Herlev og Gentofte Hospital Lindrende Behandlings udkørende team understøtter i samarbejde med primærsektor at patienter, tilknyttet enheden, kan blive i hjemmet den sidste tid. For at forbedre rammerne på det basale palliative niveau vil det kræve flere ressourcer til SPI (Specialiseret Palliativ Indsats) for at understøtte kontinuerlig undervisning og supervision. I sundhedsfagligt råd er der nedsat en arbejdsgruppe omkring shared care. På Afdeling for Kræftbehandling er der lavet Instruktionsfilm 'Sådan fjerner du en Port- a Cath-nål'. Formål at anskueliggøre og skabe tryghed, så antallet af fremmøder mindskes til gavn for patienter og pårørende. Afdelingen har etableret Ambulant behandling af højdosisl-131-patienter hjemmebehandling.	Igangsæt
	Amager og Hvidovre Hospital Gastroenheden tilbyder stående indlæggelse til palliative patienter med behandlingsbehov og ambulante opfølgninger i daghospitaler enten ved fremmøde eller telefonisk med blodprøver i hjemmet. Hospitalet har udgående palliative teams forankret i Lungemedicinsk og Endokrinologisk Afdeling. Patienter med så lavt funktionsniveau, at de ikke længere kan møde på hospitalet til aftaler, tilbydes ambulante hjemmebesøg fra alle faggrupper; sygeplejersker, læger, socialrådgiver og psykolog. Fysioterapeuter tilbyder også hjemmebesøg, dog i begrænset omfang. Koordineres med kommunens hjemmesygeplejersker, egen læge samt pårørende, hvor det skønnes hensigtsmæssigt for forløbet og kommunikationen.	Igangsæt Igangsæt
	Nordsjællands Hospital Onkologisk Afdeling har i 2021/2022 haft samarbejds møder, hvor dette har været drøftet mellem praksiskonsulenter, praktiserende læger og hjemmesygepleje. Onkologisk og palliativ afdeling har et pågående samarbejdsprojekt med Gribskov Kommune og tilknyttede praksiskonsulent (Byg bro midler), hvor der bl.a. drøftes snitflader i overgangene, afprøves fælles "redskaber" (screening for palliative behov) og afstemmes, hvem der tager sig af hvad. Herunder også med henblik på at afdække patientens ønsker til den sidste tid. Erfaringerne fra samarbejdsprojektet med Gribskov Kommune vil blive delt på samordningsudvalgsmøder til gavn for øvrige kommuner.	Igangsæt

	Rigshospitalet Samtaler om Liv og Behandling er en særlig indsats patienter og deres pårørende med at få taget stilling til vigtige spørgsmål allerede tidligt i sygdomsforløbet, således at behandling og pleje kan tilpasse patientens ønsker og mål. Samtalekonceptet er udviklet af Afdeling for Blodsygdomme i samarbejde med et panel af patienter og pårørende. Under udviklingsarbejdet blev det tydeligt, at patienter og deres pårørende efterspørger en samtale, der er reserveret til en diskussion af eksistentielle temaer og som hjælper patienterne til at få et overblik over deres forløb og deres fremtidsudsigter. Samtalen kan finde sted både i starten af et behandlingsforløb og når der sker store forandringer i sygdomsforløbet, samt når behandlingsmulighederne begynder at være udtømt. Projektet er implementeret og der arbejdes på en model for yderligere udbredelse.	Igangsat
	Digitalisering i samarbejde med kommuner I juni 2022 indførte regionens hospitaler en ny arbejdsgang med at fremsende "terminal erklæring" til kommunerne via MedCom's korrespondancemeddelelse. Erklæringerne blev tidligere sendt via almindelig post. Digitaliseringen vil forkorte sagsbehandlingstiden i forhold de borgere, som ønsker at dø i eget hjem.	Igangsat

Tværgående temaer (del 2)

Anbefaling	Beskrivelse	Status
Anbefaling A: Regionen vil arbejde målrettet med forebyggelse, så det er nemmere at leve sundt og flere borgere undgår at blive syge. Regionen vil også intensivere indsatsen med at tilbyde patienter den rette rådgivning og hjælp til at leve sundere. sd	Forebyggelse Regionen arbejder generelt med forebyggelse med udgangspunkt i 1) "Plan for styrkelse af forebyggelsesområdet i Region Hovedstaden" fra 2019 og 2) "Handleplan på overvægtsområdet" fra 2021. De centrale indsatser omhandler rygning, alkohol og overvægt jf. nedenstående.	Løbende
	Rygning For at forebygge, at unge begynder at ryge, har regionen arbejdet med at indføre røgfri skoletid på ungdomsuddannelser i samarbejde med kommunerne og Kræftens Bekæmpelse. Regionen har desuden medvirket til, at der er lavet en hjemmeside med information om snus, som skal give forældre og andre voksne omkring unge mere viden om snus. Brug af snus er et stort problem blandt unge. For at sikre hjælp til patienter, som ryger, er der arbejdet med at sikre systematisk tilbud om henvisning til kommunale rygestoptilbud til alle interesserede patienter. Der er udviklet flere understøttende tiltag, fx en samarbejdsaftale med kommunerne, undervisning til medarbejdere, herunder e-læringsprogrammer, samt ændringer i sundhedsplatformen. En evaluering har vist, at indsatsen har haft en effekt, men at der stadig er mange patienter, der ryger, som ikke henvises til et kommunalt rygestoptilbud.	Løbende
	Regionen er en stor arbejdsplads, og der er derfor også indført røgfri arbejdstid på alle regionens matrikler. Det forventes at bidrage til, at flere medarbejdere nedsætter deres cigaretforbrug eller stopper med at ryge.	Igangsæt
	Alkohol Regionen indgået et samarbejde med kommunerne, Alkohol og Samfund samt Kræftens Bekæmpelse om at fremme en sundere alkoholkultur på ungdomsuddannelser. Otte ungdomsuddannelser har sagt ja til at indgå i samarbejdet. Der er arbejdet med, om der - på samme måde som med rygning - kan sikres tilbud om henvisning til alkoholafvænningstilbud til alle interesserede patienter med et uhensigtsmæssigt alkoholforbrug. Regionen har indgået aftale med Alkohol og Samfund om, at der henvises til "Alkolinjen", men indsatsen har vist sig vanskelig at implementere, bl.a. fordi screening for alkoholforbrug er vanskelig.	Igangsæt

	Regionen arbejder derfor aktuelt på igangsættelse af et pilotprojekt på Bornholms Hospital. Der er desuden en kampagne på vej til info-skærme på hospitalerne med information om, hvordan man kan få hjælp ved for stort alkoholforbrug.	
	Overvægt Der er etableret et behandlingstilbud til svært overvægtige børn og unge på Nord-sjællands Hospital, som er blevet styrket. Der arbejdes desuden på at styrke samarbejdet yderligere med alle kommunerne i regionen om behandlingsforløb til børn og unge med svær overvægt. De øvrige fokusområder i Handleplan på overvægtsområdet afventer konkretisering.	Igangsat Ikke igangsat
Anbefaling B: Regionen vil i alle faser af kræftforløbet have et særligt fokus på borgere, der har brug for ekstra støtte og hjælp til • at forebygge risikoen for kræft, • at diagnosticere kræftdiagnose i tide • at holde fast i opfølgings- og rehabiliteringsforløb • at opnå den rette palliative indsats Regionens hospitaler vil samarbejde med almen praksis og kommunerne om at nedbringe de sociale forskelle/skævheder på kræftområdet.	Socialsygeplejersker og socialoverlæger Socialsygeplejersker og socialoverlæger på hospitalerne i Region Hovedstaden er et tilbud til socialt udsatte patienter i forbindelse med en indlæggelse eller et ambulant forløb. Målgruppen er særligt socialt udsatte med fx hjemløshed og rusmiddelafhængighed, der ofte har brug for særlig støtte for at kunne gennemføre, fastholdes i og få fuldt udbytte af et behandlingsforløb.	Igangsatsat
	Tilbud om HPV hjemmetest (screening for livmoderhalskræft) HPV hjemmetest tilbydes til en målgruppe af kvinder i forbindelse med screeningsprogrammet for livmoderhalskræft jf. anbefaling 3 (del 2).	Igangsatsat
	Herlev og Gentofte Hospital Der er etableret et team for rehabilitering har overblik over hjælp og støtte til patienter og pårørende i kommuner og patientforeninger. Teamet kan inddrages i de forløb, hvor patienterne har behov for særlig støtte og opfølgning.	Igangsatsat
	Opsporing af somatisk sygdom hos borgere med psykiske lidelser samt borgere på botilbud Region Hovedstaden har en række initiativer målrettet opsporing af somatisk sygdom generelt blandt borgere med psykiske lidelser og funktionsnedsættelser, fx sundhedstjek for borgere i botilbud.	Løbende
	Bispebjerg og Frederiksberg Hospital Hospitalet har etableret en "Flexklinik" til de socialt udsatte borgere, der kommer i skadestuen eller bliver indlagt. Hospitalet ønsker at udvide funktionen løbende, fx med en almenmedicinsk funktion målrettet de patienter, der ikke har kontakt til en egen læge.	Igangsatsat pr. 1. februar 2022
	Herlev og Gentofte Hospital Sårbare patienter med særlige behov for støtte i kræftforløbet henvises til Kræftens Bekæmpelses navigatortilbud, hvor en frivillig er bisidder og tovholder i forløbet og giver opbakning og støtte undervejs.	Igangsatsat

Anbefaling C: Regionen indgår i et samarbejde med civilsamfundet og udvalgte arbejdspladser om både tidlig opsporing af kræft og støtte til livet efter endt kræftbehandling.	Herlev og Gentofte Hospital Hospitalet har et tæt samarbejde med Livsrummet, som er Kræftens Bekæmpelses hus. Senfølgekliviken har indgået et samarbejde med Livsrummet i forhold til at oprette særlige grupper for mænd med senfølger. I Livsrummet afholder Afdeling for Kræftbehandling også undervisning til patienter og pårørende herunder informationsmøder m.m. bl.a. om rehabilitering, palliation og støtte.	Igangsæt
	Herlev og Gentofte Hospital I samarbejde med Kræftens Bekæmpelse tilbydes et træningsprogram 'Krop og sind' til kræftpatienter i behandling, og patienterne informeres også og støttes op i at op-søge træningsmuligheder og faciliteter efter end kræftbehandling.	Igangsæt
	Herlev og Gentofte Hospital Hospitalet har et samarbejde med Københavns Professionshøjskole om fritidsaktiviteter med børn fra familier (børnebuddies), hvor sygdom fylder meget, hvilket kan være en støtte mulighed efter endt kræftbehandling.	Igangsæt
	Herlev og Gentofte Hospital Hospitalet har et samarbejde 'Look good, feel better' med make-up firmaer, der underviser patienter i at lægge makeup og håndtere hårtab, hvilket kan være relevant efter kræftbehandling.	Igangsæt
Anbefaling D: Regionen vil sikre, at fælles beslutningstagen bliver en integreret del af den kliniske praksis. Herunder at regionens sundhedspersonale får systematisk træning i patientinddragende kommunikation, og at der arbejdes systematisk med brugen af patient-rapporterede oplysninger for at understøtte mere individuelt tilrettede patientforløb, dialog med den enkelte kræftpatient og	Regionalt arbejde med fælles beslutningstagen Med midler fra økonomiaftalen for 2016 er der blevet igangsæt en række initiativer til kompetenceudvikling og implementering af patientinddragelse, som også vedrører kræftområdet herunder understøtte lokale initiativer om patientinddragelse samt det klinisknære arbejde med at inddrage patienter og pårørende via fælles beslutningstaging. Fælles beslutningstagen er et regionalt indsatsområde for hospitalerne, og det er bl.a. besluttet, at regionale beslutningshjælpere (beslutningsstøtteværktøjer) skal udarbejdes og implementeres i 2022 for fire patientgrupper på udvalgte pionerafdelinger. Det er bl.a. to patientgrupper med kræft henholdsvis patienter med recidiv af æggestokkræft på Herlev og Gentofte Hospital samt patienter med behov for pallierende eller adjuverende behandling for tyk- og endetarmskræft på Nordsjællands Hospital. Der vil blive tilrettelagt skræddersyet undervisning til de udvalgte afdelingers klinikere og ledere med henblik på at understøtte implementeringen. Fælles beslutningstagning forventes at blive udrullet i flere etaper, hvor den første etape løber fra januar til december 2022. Med afsæt i den samlede viden og erfaringsdannelse fra første etape vil Center for Patientinddragelse udvikle en regional model for næste etape i udrulningen, der har fokus på at sprede de regionale Beslutningshjælpere på nye områder.	Løbende

kvalitetsudvikling i behandling	Fælles beslutningstagen (Rigshospitalet) På flere afdelinger arbejdes der systematisk med at udbrede fælles beslutningstagen. Aktuelt deltager tre kirurgiske afdelinger i et tværgående pilotprojekt om fælles beslutningstagen, som overordnet omhandler særligt eksplicitering af de forskellige behandlingsmuligheder og tilladelsen til at få betænkningstid.	Implementeret og der arbejdes på fortsat at udbrede konceptet samt afprøve det
	Herlev og Gentofte Hospital På Afdeling for Kræftbehandling anvendes forskellige værktøjer til patientinddragelse fx fælles beslutningstagen (beslutningshjælper) til patienter med æggestokkræft i forhold til patienternes valg om det videre forløb samt til unge med kræft i forhold til mulighederne for støtte og rådgivning. Beslutningsstøttehjælperen skal fx også implementeres i Klinik for Senfølger. Afdelingen har også forskningsprojekter omkring tidlig palliation og patientinddragelse for patienter med bugspytkirtelkræft.	Igangsættes i efteråret 2022 2023 Igangsat
	Børn som pårørende Der er et særligt fokus på børn, som pårørende til en far eller mor med en alvorlig sygdom herunder kræft, hvor der med budget 2020 er afsat 2 mio. kr. til at styrke opsporing og tidlig indsats til disse børn, hvor fokus er kompetenceudvikling af sundhedspersonale og udvikling af nye arbejdsange.	Implementeret fra 2021
	Regionalt arbejde med PRO PRO (patientrapporterede oplysninger) skemaer besvares direkte af patienterne, og området er i Region Hovedstaden en del af Sundhedsplatformens fokusområde om patientinddragelse. Status er at ca. 25 PRO-skemaer anvendes i Sundhedsplatformen, som besvares via MinSP. På kræftområdet anvendes PRO inden for fx prostatakræft samt for specialiseret palliation.	Anvendes på nogle områder, men der arbejdes løbende med udvidelse af anvendelsen af PRO.
	Amager og Hvidovre Hospital I Gastroenhedens daghospitaler og ambulatorier afholdes samtaler med afklaring af individuelle behov og inddragelse af pårørende. Afdelingen har ansat kræftkoordinerende sygeplejersker, som deltager i denne kommunikation. Palliativ enhed bruger systematisk PRO i kommunikationen med patienter og pårørende (EORTC). Disse screeningsværktøjer præsenteres for de øvrige sengeafsnit i forbindelse med undervisning i palliation.	Igangsæt
	Rigshospitalet Patienter, der er blevet behandlet for sarkom (bindevævskræft) i arm eller ben, får behovsvurderingssamtale i forbindelse med opfølgingsforløbet. I maj 2022 er der blevet implementeret et system til indsamling af PRO-data om den enkelte patients helbredstilstand, som bliver rapporteret af patienten direkte ind i Sundhedsplatformen.	Implementeret i maj 2022 og første PRO skemaer forventes at komme i SP i løbet af august 2022

	Rigshospitalet I Afdeling for Blodsygdomme er der med 'Samtaler om liv og behandling' igangsat en særlig indsats for patienter og pårørende at få taget stilling til vigtige spørgsmål i sygdomsforløbet således, at behandling og pleje kan tilpasses patienternes ønsker og mål.	Igangsat
Anbefaling E: Regionen vil styrke arbejdet med data, digitale løsninger og nye teknologier i kræftbehandling. Det handler om forskning og kvalitetsudvikling og om at implementere løsninger, der styrker kvalitet og sammenhæng i de samlede patientforløb.	Kommunale læseadgange Kommunerne har fået adgang til at benytte SP-Link og/eller Sundhedsjournalen på Sundhed.dk som "kigge-adgang" til hospitalets patientjournal. Det har givet kommunerne mulighed for at få indblik i borgerens diagnose og behandling på hospitalet, når borgeren eventuelt kommer retur til kommunal sygepleje. Det er forventningen, at disse tiltag vil understøtte bedre og mere sammenhængende patientforløb. De kommunale læseadgange skal ses som et supplement til den allerede eksisterende digitale kommunikation mellem kommuner og hospitaler via de nationalt aftalte MedCom standarder. Det findes for indlæggelsesrapporter, plejeforløbsplaner og udskrivningsrapporter.	I proces (opstartet 1. juni 2022)
	Kommunikation om lægeligt fravalg af livsforlængende behandling Der er i 2021 indgået aftale om digital kommunikation mellem kommuner, almen praksis og hospitaler om lægeligt fravalg af livsforlængende behandling og forsøg på genoplivning ved hjertestop. Derved sikres det i stor udstrækning, at der på tværs af sektorerne deles oplysninger herom, så fravalg kan efterleves i alle sektorer.	Igangsat
	Digital fremsendelse af LÆ-blanketter Tidligere blev anmodninger fra kommunerne om at udarbejde en lægeerklæring på hospitalet i forbindelse med, at en borger eksempelvis skal have tilkendt sygedagpenge, sendt med almindelig post fra EG digital Welfare til regionens hospitaler. Tilsvarende blev de af hospitalerne udarbejdede lægeerklæringer sendt retur med almindelig post. Denne arbejdsgang er pr. 1. juni 2022 overgået til sikker mail fra og til EG, hvilket forventes at nedsætte sagsbehandlingstiden betragteligt til gavn for borgeren.	Igangsat
	Samlet patientoverblik Region Hovedstaden begyndte i maj 2022 at vise borgerne data om deres aftaler på hospitalet på sundhed.dk Dette er regionens input til det nationale projekt om "fælles aftaleoverblik" for den enkelte borger. Målet med projektet er at sikre mere koordinerede behandlingsforløb på tværs af sektorerne. Regionen er imidlertid ramt af tekniske udfordringer, der gør, at data-overleveringen aktuelt er stillet i bero. Der arbejdes på at få den genoprettet. Det er forventning, at regionens hospitaler indgår i det nationale projekt om fælles stamkort (oktober 2022).	Under igangsættelse (opstart i oktober 2022)

	Rigshospitalet Radiologien er fuldt digitaliseret, og der arbejdes løbende med indførsel af nye skan-teknologier i diagnostikken samt nye digitale løsninger bl.a. kunstig intelligens i sam-menhæng med diagnosticering (måling af tumor) og tidlig detektion af komplikationer til behandling. AI løsninger screener skanninger for uventede blodpropper i lungerne hos kræftpatienter.	Igangsæt
	Herlev og Gentofte Hospital Der er flere projekter i gang på Herlev og Gentofte Hospital. Eksempelvis anvendes en app (better every day app) til patientrapporterede bivirkninger og oplevelser af livskvalitet. Hospitalet har bl.a. også et samarbejdet med planområde Midt om, at Af-deling for Kræftbehandling bidrager med information og instruktion om IV-behandling, så der er mulighed for, at patienten kan få behandling derhjemme.	Igangsæt
	Udvidet behandlingsansvar 72 timer efter udskrivelse Regionen har indgået aftale om udvidet behandlingsansvar 72 timer efter udskrivelse, hvilket er et eksempel på et forpligtende tværsektorielt samarbejde, som styrker kvali-tet og sammenhæng i patientforløb. Aftalen indebærer, at hospitalet ikke slipper pati-enten efter udskrivelse til kommunale døgnpladser, plejecentre og kommunal syge-pleje i eget hjem, men derimod bibeholder behandlingsansvaret i 72 timer.	Igangsæt